

**MINISTERE DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

**MINISTERIE VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME ENSEMBLE DES FACADES ET TOITURES DES MAISONS SISES 8 A 19 SQUARE ARMAND STEURS ET 214 RUE DU MOULIN A SAINT-JOSSE-TEN-NOODE

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN DE GEVELS EN DAKEN VAN DE HUIZEN GELEGEN ARMAND STEURSSQUARE 8 TOT 9 EN MOLENSTRAAT 214 TE SINT-JOOST-TEN-NODE

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering ;

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment l'article 18 ;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikel 18 ;

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Op de voordracht van de Minster-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

ARRETE :

BESLUIT :

Article 1er - Est entamée la procédure de classement comme ensemble des façades et toitures des maisons sises 8 à 19 square Armand Steurs et 214 rue du Moulin à Saint-Josse-ten-Noode, connues au cadastre de Saint-Josse, 2e division, Section C, feuille unique, parcelles n°s 6e6, 6h5, 6e4, 6d4, 6c4, 6b4, 6a4, 6z3, 6y3, 6x3, 6v5, en raison de leur intérêt historique et artistique précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Artikel 1 - Wordt ingesteld de procedure tot bescherming als geheel van de gevels en daken van de huizen gelegen Armand Steurssquare 8 tot 19 en Molenstraat 214 te Sint-Joost-ten-Node, bekend ten kadaster te Sint-Joost-ten-Node, 2de afdeling, sectie, C, enig blad, nrs 6e6, 6h5, 6e4, 6d4, 6c4, 6b4, 6a4, 6z3, 6y3, 6x3, 6v5, wegens hun historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I gevoegd bij dit besluit.

Art. 2 - La zone de protection relative à l'ensemble décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde geheel betreft het geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan gevoegd in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le **23 -04- 1998**

Brussel, **23 -04- 1998**

Par le Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale,

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de
l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke
Regering en Minister van Plaatselijke Besturen,
Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en
Landschappen

Charles Picqué

met vertaling conform Voor eenkluidend verklaard afschrift

Nadine SOUGNÉ

ARBC - Chancellerie

BHR - Kanselarii

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME ENSEMBLE DES FACADES ET TOITURES
DES MAISONS SISES 8 A 19 SQUARE ARMAND STEURS ET 214 RUE DU MOULIN A SAINT-JOSSE-
TEN-NOODE.

Réf. cadastrale : 2e division, section C, feuille unique, parcelles n°s 6e6, 6h5, 6e4, 6d4, 6c4, 6b4, 6a4, 6z3, 6y3, 6x3, 6w3, 6v5.

Description sommaire

Cet ensemble de maisons bourgeoises de trois niveaux sur caves hautes et deux travées, flanqué de deux maisons de rapport de quatre niveaux, fut construit entre 1902 et 1904 pour un même propriétaire. A l'exception des n°s 9 - briques jaunes - et 15 - briques rouges aux étages - , toutes les façades sont en briques blanches rayées de bandes de pierre bleue.

L'immeuble de rapport à l'angle de la rue des Moissons, construit sur des plans de 1902, comprend un rez-de-chaussée commercial, percé de trois larges vitrines surmonté d'un entresol. L'angle à pan coupé est garni d'un oriel sur consoles au niveau des 1er et 2e étages. En pierre bleue - fenêtres encadrées de pilastres et surmontées de corniches - cet oriel est couvert d'un toit en pavillon percé de petites lucarnes. Surmontée d'un fronton, l'entrée commerciale est située sous l'oriel.

Le n° 9, maison bourgeoise de 1903 de style éclectique comprend également un oriel sur consoles dont la menuiserie à petits-bois et allège à panneaux est encadrée de pilastres cannelés en pierre bleue.

N°s 10 à 18. L'ensemble des maisons sises n°s 10 à 18 sont de structure semblable. Chacune présente toutefois des variantes, entre autre, dans la forme des baies et des éléments qui couronnent certaines façades tels un clocheton couvert d'une flèche (n°s 10 et 18) ou d'un dôme polygonal (n° 14).

L'immeuble de rapport à rez-de-chaussée commercial à l'angle de la rue du Moulin est de même structure que celui situé au coin de la rue des Moissons (n° 8). Le rez-de-chaussée ne comprend toutefois que deux vitrines.

L'intérêt du bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'Ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et artistique

Cet ensemble de maisons éclectiques remonte au début de l'urbanisation de ce quartier de Saint-Josse-ten-Noode. Il bordait à l'origine une vaste place, appelée place des Milices, laquelle fut transformée en 1930-1931 en un square arboré dédié à la mémoire d'Armand Steurs (bourgmestre de Saint-Josse de 1885 à 1898), square classé comme site par arrêté du 17 juin 1993.

Par le jeu des matériaux, des baies tantôt rectangulaires, tantôt jumelées, etc. ; par la présence d'éléments tels que des clochetons ou des oriels, l'ensemble des façades et des toitures de ces maisons frappe par une variété d'aspect s'inscrivant globalement dans une homogénéité caractéristique de l'urbanisme de la fin du XIXe siècle et du début du XXe siècle.

La préservation de ces qualités généralement maintenues en dépit de quelques transformations pas toujours heureuses est essentielle, cet ensemble de maisons étant l'un des rares à Saint-Josse à conserver encore dans les grandes lignes son aspect d'origine.

Vu pour être annexé à l'arrêté du

23 -04- 1998

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

Copie
certifiée conforme
NADINE SOUGNE
CHANCELLERIE

Charles PICQUE

**BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE
INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN DE GEVELS EN
DAKEN VAN DE HUIZEN GELEGEN ARMAND STEURSSQUARE 8 TOT 19 EN MOLENSTRAAT 214
TE SINT-JOOST-TEN-NODE.**

Kadastrale gegevens : 2de afdeling, sectie C, enig blad, percelen nrs 6e6, 6h5, 6e4, 6d4, 6c4, 6b4, 6a4, 6z3, 6y3, 6x3, 6w3, 6v5.

Beknopte beschrijving :

Dit geheel van burgerwoningen met telkens drie bouwlagen + souterrain en twee traveeën, aan weerszijden geflankeerd door een huurpand van vier bouwlagen, werd tussen 1902 en 1904 opgetrokken voor eenzelfde eigenaar. Met uitzondering van nr. 9 - in gele baksteen - en nr. 15 - met een bovenbouw in rode baksteen - zijn alle gevels van witte baksteen, afgewisseld met banden in blauwe hardsteen.

Het huurpand op de hoek van de Oogststraat, gebouwd volgens plannen van 1902, heeft een winkelpui op de begane grond met drie brede vitrines waarboven een entresol. De afgeschuinde hoektravee is op de verdiepingen voorzien van een gestapelde erker in blauwe hardsteen op consoles. Deze erker is verlicht door vensters met flankerende pilasters en bekronende kroonlijst en wordt bedekt door een vierzijdig koepeldak met kleine dakvensters. De winkelingang op de benedenverdieping is bekroond door een fronton.

Nr. 9 is een burgerwoning uit 1903 in eclectische stijl. Het huis telt eveneens een erker op consoles. Hier hebben de vensters een houten roedeverdeling, gecanneleerde arduinen pilasters aan weerszijden en panelen op de borstwering.

Nrs 10 tot 18 zijn huizen met een gelijkaardige structuur maar onderlinge decoratieve verschillen zoals de vorm van de muuropeningen en de gevelbekroning (toren met lantaarn en spits bij nrs 10 en 18, polygonale koepel bij nr. 14).

De structuur van het huurpand met winkelpui op de benedenverdieping op de hoek van de Molenstraat is identiek aan die van het hoekpand in de Oogststraat (nr. 8). De begane grond telt evenwel slechts twee winkelramen.

Waarde van het goed volgens de maatstaven zoals bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :

Historische en artistieke waarde

Dit geheel van eclectische woningen gaat terug tot het begin van de verstedelijking van deze wijk in Sint-Joost-ten-Node. Aanvankelijk stonden de huizen aan een uitgestrekt plein, het Militieplein, dat in 1930-1931 heraangelegd werd tot plantsoen ter nagedachtenis van Armand Steurs (burgemeester van Sint-Joost van 1885 tot 1898). De square werd als landschap beschermd krachtens het besluit van 17 juni 1993.

Door de afwisseling in materiaal, in muuropeningen - nu eens rechthoekig, dan weer gekoppeld - en het gebruik van elementen als torens of erkers vertonen de gevels en daken van deze huizen een opvallende variatie. Dit belet evenwel niet dat ze stedenbouwkundig gezien een vrij homogeen karakter hebben, dat typisch is voor het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw.

Essentieel is dan ook het behoud van deze kwaliteiten, die goed bewaard bleven ondanks enkel minder gelukkige verbouwingen. Dit vormt immers één van de zeldzame gehelen in Sint-Joost-ten-Node dat zijn oorspronkelijk voorkomen nog grotendeels heeft weten te behouden.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van **23-04-1998**

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

**VOOR EENSLUIDEND
VERKLAARD AFSCHRIFT**

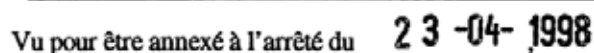
**NADINE SOUGNÉ
KANSELARIJ**

Charles PICQUE

**BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE INSTELLING VAN DE
PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS
GEHEEL VAN DE GEVELS EN DAKEN VAN DE
HUIZEN GELEGEN ARMAND STEURSSQUARE
8 TOT 19 EN MOLENSTRAAT 214 TE SINT-
JOOST-TEN-NODE**

AFBAKENING VAN HET GEHEEL EN VAN DE VRIJWARINGSZONE

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit
van **23-04-1998**

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

Nadine SOUGNÉ
Charles PICOUE

GRBC - Chancellerie

BHR - Kancelarij